

راهنمای عملی

مشاوره با کودکان

نوشته

ناتین گلدارد و دیوید گلدارد

ترجمه

مینو پرنیانی

Geldard, Kathryn

گلدارد، کاترین

راهنمای عملی در مشاوره با کودکان / نوشته کاترین گلدارد و دیوید گلدارد؛ ترجمه مینو پرنیانی. - تهران:

رشد، ۱۳۹۴. ۲۸۰ ص.: جدول، نمودار. ISBN 964 - 7537 - 11 - 5

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا. عنوان اصلی: Counselling Children: a practical introduction.

۱. کودکان بیمار روانی - مشاوره. الف. گلدارد، دیوید Geldard, David ب. پرنیانی، مینو، ۱۳۳۹ - ،

مترجم. ج. عنوان.

۲۸۲۷۱ - ۸۰ م

کتابخانه ملی ایران

۳۶۲/۲۰۴۲۵۶۰۸۳

۸۲ گ/ ۴۹۹ RJ

راهنمای علمی در مشاوره با کودکان

نویسنده: باترین گلدارد و دیوید گلدارد

مترجم: بنو پرنسی

چاپ سوم: پاییز ۱۳۹۳ - چاپ چهارم: بهار ۱۳۹۴

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: رامین

مرکز نشر و پخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب: خیابان شهدای ژندارمری، بین خیابان دانشگاه و خیابان ابوریحان، شماره ۴۱ تلفن ۶۶۴۰۴۴۰۶
فروشگاه: خیابان انقلاب، روبروی سینما بهمن، خیابان منیری، جاوید، شماره ۶۶۴۱۰۲۶۲۰۷۲ - ۶۶۴۹۸۳۸۶ - دورنگار: ۶۶۴۹۷۱۸۱

تهران - ۱۳۹۴

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

فهرست

پیشگفتار	۱۵
بخش اول: مشاوره با کودکان	۱۷
۱. توضیحات مقدماتی	۱۷
۲. هدف‌های مشاوره با کودکان	۱۸
هدف‌های سطح اول - هدف‌های بنیادی	۲۰
هدف‌های سطح دوم - هدف‌های والدین	۲۰
هدف‌های سطح سوم - هدف‌هایی که مشاور تعیین می‌کند	۲۰
هدف‌های سطح چهارم - هدف‌های کودک	۲۰
۳. رابطه مشاور - کودک	۲۲
ویژگی‌های رابطه کودک و مشاور (و تأثیر آنها بر رابطه والدین و مشاور)	۲۳
۱- رابطه کودک - مشاور باید به صورت حلقه پیوندی بین دنیای کودک و مشاور باشد. ...	۲۳
۲- رابطه کودک - مشاور باید منحصر به فرد باشد.	۲۴
۳- رابطه کودک - مشاور باید ایمن باشد.	۲۵
۴- رابطه کودک - مشاور باید اصیل باشد.	۲۶
۵- رابطه کودک - مشاور باید مبتنی بر رازداری باشد.	۲۷
۶- رابطه کودک - مشاور باید مبتنی بر حفظ حریم باشد.	۲۹
۷- رابطه کودک - مشاور باید هدفمند باشد.	۲۹
انتقال	۳۰

۳۱	۴. صفات مشاور کودکان
۳۲	ویژگی‌های مطلوب برای یک مشاور کودک
۳۲	۱- هماهنگ بودن
۳۳	۲- در تماس با کودک درون خود بودن
۳۴	۳- پذیرش
۳۵	۴- وارستگی عاطفی
۳۷	بخش دوم: چشم‌اندازهای نظری
۳۷	۵. پیشینه تاریخی مشاوره با کودک و نظریه‌های معاصر درباره آن
۳۸	۱۸۸۰ تا ۱۹۴۰ پیشگامان اولیه
۳۸	زیگموند فروید - نهاد، خود و فراخود
۳۹	فرایند های ناخودآگاه - مکانیزم‌های دفاعی
۴۰	ماومت - بداعی آزاد
۴۱	انفع
۴۱	آنا فروید - ملاتئ کلاین
۴۲	دونالد وینکوت
۴۳	کارل یونگ - کارل گاردنر - استفاد - آلفرد آدلر
۴۴	۱۹۲۰ تا ۱۹۷۵ - نظریه‌های متفلسف درباره رشد کودک مطرح شد
۴۴	آبراهام مزلو
۴۵	اریک اریکسون
۴۶	ژان پیاژه و لارنس کلبِرگ - جان بالبی
۴۷	۱۹۴۰ تا ۱۹۸۰ نظریه‌های درمانی انسان‌گرای مثبتی - راه‌های وجودی رشد یافتند
۴۸	کارل راجرز - ویرجینیا اکسلاین
۴۹	فردریک (فریتس) پرلز
۵۰	ویولت اوکلندر
۵۱	آلبرت الیس - ریچارد بندلر و جان گریندر
۵۳	ویلیام گلاسر
۵۵	۱۹۸۰ به بعد - دیدگاه‌های اخیر درباره مشاوره با کودکان
۵۵	بازی درمانی در مدت زمان محدود
۵۶	در نتیجه
۵۷	۶. فرایند درمان کودک - مرحله ارزیابی مقدماتی
۵۹	دریافت اطلاعات ارجاعی - قرارداد با والدین (یا مراقبان)

درمان کودک - انتخاب وسایل مناسب	۶۰
همراه شدن با کودک	۶۱
دعوت از کودک برای تعریف کردن قصه زندگی اش	۶۳
قادر ساختن کودک به تعریف قصه زندگی اش	۶۳
حل مسائل - دادن اختیار و قدرت به کودک	۶۵
توجه به شرایط محیطی	۶۶
درگیر کردن والدین یا خانواده در صورت لزوم	۶۶
بازخورد به منابع ارجاعی	۶۶
آموزش در صورت نیاز	۶۷
مهرتاج درمانی - سنجش و ارزیابی نهایی	۶۷
خاتمه	۶۸
۷. فرایندهای درونی - تغییرات درمانی کودک	۶۸
یک مطالعه موردی - اطلاعات مروط به پیشینه	۷۰
کودک از نظر هیجانی - بیان ادراکات - کودک به مشاور می پیوندد	۷۰
کودک آغاز به نقل کردن قصه زندگی اش می کند	۷۱
آگاهی کودک از مسائل افزایش می یابد	۷۱
کودک طفره رفته یا پس می کشد - کودک به مشاور توجه می کند	۷۲
کودک به قصه گفتن ادامه می دهد و در تماس با هیجانات قوی قرار می گیرد	۷۳
کودک به باورهای خود - ویرانگر توجه می کند	۷۳
کودک به اختیارها و فرصتها توجه می کند	۷۴
کودک رفتارهای جدید را تجربه می کند	۷۴
کودک قادر به حل مسئله می شود و به سمت رفتار سازگارانہ پیش می رود	۷۵
استفاده از ماریج تغییرات درمانی	۷۵
بخش سوم: مهارت های مشاوره با کودکان	۷۷
۸. مشاهده	۷۸
مشاهده نمود کلی	۷۸
مشاهده رفتار - مشاهده خلق یا عاطفه	۷۹
مشاهده عملکرد هوشی و فرایندهای تفکر	۷۹
مشاهده گفتار و زبان	۸۰

۸۰	مشاهده مهارت‌های حرکتی
۸۰	مشاهده بازی
۸۱	مشاهده ارتباط کودک با مشاور
۸۱	۹. گوش دادن فعال
۸۲	هماهنگ ساختن زبان بدنی
۸۲	استفاده از پاسخ‌های کوتاه
۸۳	استفاده از انعکاس
۸۳	انعکاس محتوا (نقل بیان)
۸۵	استفاده از انعکاس احساسات
۸۷	استفاده از انعکاس محتوا و احساسات
۸۸	استفاده از خلاصه کردن
۸۹	۱۰. کمک به کودک برای تعریف کردن قصه زندگی خود
۹۰	مشاهده و ثبت بازی گوش دادن فعال
۹۰	استفاده از سؤال
۹۴	استفاده از عبارت‌ها
۹۵	استفاده از وسایل
۹۷	۱۱. مواجهه با مقاومت و انتقال
۹۷	مواجهه‌شدن با مقاومت
۹۹	مواجهه با انتقال
۱۰۱	۱۲. مواجهه با باورهای نامناسب یا خود ویرانگر
۱۰۲	چالش با باورها
۱۰۵	بازسازی - عادی‌سازی
۱۰۵	۱۳. تسهیل کردن فعالانه تغییر
۱۰۵	کنکاش در اختیارات و فرصت‌ها
۱۰۷	تمرین و آزمون رفتارهای جدید
۱۰۹	۱۴. اختتام مشاوره
۱۱۳	بخش چهارم: بازی درمانی
۱۱۳	۱۵. اتاق بازی درمانی
۱۱۶	اثاثیه، تجهیزات، اسباب‌بازی‌ها و وسایل

۱۱۸	انتخاب وسایل و فعالیت‌های مناسب
۱۱۹	جدول ۱۶-۱: مناسب بودن وسایل یا فعالیت‌ها برای گروه‌های سنی مختلف
۱۱۹	جدول ۱۶-۲: مناسب بودن وسایل و فعالیت‌ها برای موقعیت‌های مختلف
۱۲۰	جدول ۱۶-۳: مناسب بودن وسایل و فعالیت‌ها در دستیابی به اهداف
۱۲۲	تسلط یافتن بر مسائل و حوادث
۱۲۲	قدرتمند بودن از طریق بیان جسمانی
۱۲۳	تشویق به بیان کردن هیجانات
۱۲۳	ارتقای مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری
۱۲۴	ارتقای مهارت‌های اجتماعی
۱۲۴	ایجاد پندار و عزت نفس
۱۲۵	بهبود مهارت‌های ارتباطی
۱۲۵	ارتقای بینش
۱۲۶	جدول ۱۶-۴: ویژگی‌های وسایل فعالیت‌ها
۱۲۷	وسایل و فعالیت‌های فی‌البداهه
۱۲۷	وسایل و فعالیت‌هایی که کارکردی و محتوایی هستند
۱۲۸	وسایل و فعالیت‌هایی که آشنا و پایدارند
۱۲۸	وسایل و فعالیت‌هایی که جنبه آموزشی دارند
۱۲۸	جدول ۱۶-۶: رفتارهای تشویق شده با وسایل و فعالیت‌ها
۱۲۸	وسایل و فعالیت‌هایی که کودک را به تعامل و تهور تشویق می‌کند
۱۲۸	وسایلی که درون‌نگری و رفتارهای محرمانه را مجاز می‌داند
۱۲۹	وسایل و فعالیت‌هایی که رفتارهای ساده و قالبی را فرا می‌خوانند
۱۲۹	وسایل و فعالیت‌هایی که پاسخ‌های شناختی را تشویق می‌کند - نتیجه
۱۲۹	۱۷. استفاده از حیوانات مینیاتوری
۱۲۹	مواد مورد نیاز
۱۳۰	اهداف مورد نظر در استفاده از حیوانات مینیاتوری
۱۳۱	چگونگی استفاده از حیوانات مینیاتوری
۱۳۳	ماهیت فراکنی کار با حیوانات مینیاتوری
۱۳۴	توضیحات بیشتر درباره استفاده از وسایل
۱۳۵	مهارت‌های مشاوره‌ای ضروری هنگام استفاده از حیوانات مینیاتوری
۱۳۶	نمایندگی

۱۳۶	۱۸. کار با شن
۱۳۶	تجهیزات و مواد مورد نیاز
۱۳۶	ظرف شن
۱۳۷	نمادها
۱۳۸	اهداف در کار با شن
۱۳۹	چگونه از ظرف شن استفاده کنیم
۱۴۱	مهارت‌های مشاوره‌ای به هنگام کار با ظرف شن
۱۴۱	مشاهده
۱۴۲	استاده از عبارت‌ها
۱۴۳	استفاده از سؤال‌ها
۱۴۳	ارائه دستورالعمل
۱۴۴	مهارت‌های مربوط به خاتمه‌دادن هنگام کار با ظرف شن
۱۴۴	فواید کار با شن
۱۴۴	۱۹. کار با گِل
۱۴۶	مواد مورد نیاز در کار با گِل
۱۴۶	اهداف کار با گِل
۱۴۷	اهداف در کار با گِل به صورت فردی و گروهی
۱۴۷	اهداف کار با گِل در یک گروه
۱۴۸	چگونگی کار با گِل
۱۵۲	مفید بودن این وسایل
۱۵۲	۳۰. طراحی، نقاشی، گلاژ و ساختن
۱۵۸	اهداف در کار طراحی و نقاشی
۱۵۸	چگونه از طراحی و نقاشی استفاده کنیم
۱۶۳	مناسب بودن طراحی، نقاشی، گلاژ و مجسمه‌سازی
۱۶۳	۲۱. سفر خیالی
۱۶۴	اهداف مورد نظر در سفر خیالی
۱۶۵	مواد مورد نیاز برای سفر خیالی
۱۶۶	چگونه کودک را در یک سفر خیالی راهبری کنیم
۱۶۹	مناسبت سفر خیالی

۱۷۰	۲۲. کتاب‌ها و قصه‌ها
۱۷۰	استفاده از کتاب‌های قصه در مشاوره با کودکان - خلق کردن قصه
۱۷۱	کتاب با هدف آموزشی
۱۷۱	اهداف مورد نظر در استفاده از کتاب‌ها و قصه‌ها
۱۷۲	مواد مورد نیاز برای کار با کتاب و قصه
۱۷۳	چگونه از کتاب‌ها و قصه‌ها استفاده کنیم
۱۷۵	مناسبت کتاب‌ها و قصه‌ها
۱۷۵	۱.۲۱. باب بازی‌های نرم و پارچه‌ای و عروسک‌های نمایش عروسکی
۱۷۷	اهداف و روش‌ها در استفاده از عروسک‌های نمایشی عروسکی
۱۷۹	مواد لازم برای استفاده از عروسک‌ها و اسباب بازی‌های نمایش عروسکی
۱۷۹	چگونه از عروسک‌ها و اسباب بازی‌های نمایش عروسکی استفاده کنیم
۱۸۳	مناسبت عروسک‌های نمایش عروسکی و اسباب بازی‌ها
۱۸۳	۲۴. نمایش و انمودسازی تخیلی
۱۸۴	اهداف در نمایش و انمودسازی
۱۸۵	مواد و تجهیزات ضروری برای نمایش و انمودسازی تخیلی
۱۸۷	چگونگی به کارگیری نمایش و انمودسازی تخیلی
۱۹۰	چگونه از بازی و انمودسازی تخیلی به منظور تسهیل به اهداف خاص استفاده کنید
۱۹۴	مناسبت بازی و انمودسازی تخیلی
۱۹۴	۲۵. بازی‌ها
۱۹۶	مواد لازم در استفاده از بازی‌ها
۱۹۷	اهداف در استفاده از بازی‌ها
۱۹۷	چگونه از بازی‌ها استفاده کنیم
۲۰۲	مناسبت بازی‌ها
۲۰۳	بخش پنجم: تمرین‌های مداد کاغذی
۲۰۴	۲۶. تمرین‌هایی برای عزت نفس
۲۰۸	خود را بشناس
۲۰۹	قدرت‌ها و محدودیت‌ها
۲۰۹	اهدافی برای آینده
۲۱۹	۲۷. آموزش مهارت‌های اجتماعی
۲۲۲	تشخیص و بیان احساسات

۲۲۲	کمک به کودکان در شناخت احساسات خود
۲۲۳	کمک به کودک در شناختن احساسات دیگران
۲۲۳	کمک به کودک در بیان کردن احساسات
۲۲۴	برقراری ارتباط با دیگران
۲۲۵	دوست‌یابی
۲۲۶	طردشدن
۲۲۶	حل اختلافات
۲۲۷	کنترل رفتار خود - دوری کردن از دلتنگی
۲۲۸	نتایج
۲۲۹	به نظر خودمان محکم بایستید
۲۲۹	خلاصه
۲۴۸	۲۸. آموزش رفتاری متفاوت
۲۴۸	۱- کمک به کودک برای ترک مرزهای مناسب
۲۴۸	مرزهای رشدی
۲۴۹	مرزهای خانوادگی - مرزهای اجتماعی
۲۵۰	مرزهای فرهنگی
۲۵۰	۲- کمک به کودکان برای حفاظت از خود در مقابل آسیب جسمانی
۲۵۰	خشونت خانوادگی
۲۵۱	بهره‌کشی جسمانی - فشار همسالان - روابط با همسالان
۲۵۲	۳- کمک به کودکان در حفاظت از خود در مقابل آسیب‌های جسمانی
۲۵۲	حفظ اسرار
۲۵۳	قربانی شدن - مهارت‌های ارتباطی
۲۵۳	استفاده از تمرین‌ها برای آموزش رفتارهای حفاظتی
۲۵۴	در نظر گرفتن مرزهای مناسب
۲۵۵	رفتارهای مربوط به حفاظت جسمانی
۲۵۶	رفتارهایی برای حفاظت از عواطف
۲۶۷	بخش ششم: نتیجه‌گیری
۲۷۱	نمایه
۲۷۹	کتاب‌شناسی

پیشگفتار

کتاب مشاوره با کودکان که سعادت ترجمه آن نصیب من گردیده، کتابی مقدماتی در عرصه مشاوره عملی با کودکان است، که خلاء آن در منابع مطالعاتی جامعه ما به وضوح احساس می‌شد. چهار ویژگی اصلی این کتاب که مرا به ترجمه آن جلب کرد را می‌توان چنین برشمرد:

(۱) آشنایی با مهارت‌های مشاوره‌ای خاصی که در مشاوره با کودکان باید به کار گرفت، این مهارت‌ها با مثال‌هایی که به دقت انتخاب شده‌اند، توضیح داده می‌شوند.

(۲) ارائه راهنمایی با جزئیات کامل جهت انتخاب و چگونگی استفاده از انواع بازی و فعالیت‌ها و بازی‌های مناسب ضمن مشاوره با کودکان.

(۳) مجموعه‌ای است از تمرین‌های مداد کاغذی مناسب برای مشاوره با کودکان، در عرصه‌های مختلف از جمله عزت نفس و رفتارهای حفاظتی.

(۴) معرفی الگویی جدید از فرایند درونی تغییر ضمن درمان کودک.

از ویژگی‌های دیگر این کتاب، پشتوانه غنی منابع مطالعاتی، تدوین پیشینه نظری، نشر روان و به دور از اصطلاحات فنی دشوار است، که حتی برای کسانی که مطالعات قبلی اندکی دارند، مفید واقع می‌شود.

این کتاب محصول کار جمعی خانم کاترین گلدارد و آقای دیوید گلدارد است. خانم گلدارد به عنوان روان‌درمانگر کودک، با پیشینه‌ای از روان‌درمانگری کودکان در آمریکا، هم‌اینک در مرکز خدمات

روانی کودکان و نوجوانان کوئینزلند استرالیا مشغول به کار هستند. دیوید گلدارد با تخصص روان‌شناسی در حال حاضر عضو جامعه درمانگران کودک و خانواده کوئینز بوده و سوابق کاری گسترده‌ای در این زمینه دارند.

این کتاب بخصوص برای دانشجویان رشته مشاوره، کسانی که دست‌اندرکار مشاوره با کودکان از نظر روانی آشفته‌اند، یا کسانی که به این حیطه علاقمند هستند، تدوین شده است. در عین حال برای دانشجویان متخصصان عرصه‌های روانشناسی، مددکاری، روان‌پزشکی، پرستاری و تعلیم و تربیت مفید است.

امیدوارم با ترجمه این کتاب با ارزش، دینی را که به عنوان یک مشاور، به جامعه مشاوران ایرانی داشتم، ادا کرده باشم. باینوسیله از آقای دکتر محمود گلزاری که امکان چاپ این کتاب را فراهم کردند، و دیگر همکاران مشاوران، رشد که در پشت صحنه، زحمات به چاپ رسیدن این کتاب را متحمل شدند، صمیمانه تشکر می‌کنم.

و بالاخره اینکه، ترجمه این اثر را به خانه بسیار عزیزم فرشته و همسر مهربانش تقدیم می‌کنم، آنان که همواره برایم نمادهای عشق بدون قيد و شرط بوده‌اند.

مینو پرنیانی